

गाई-हुरीसाठी ७५ टक्क्यापर्यंत अनुदान

शेतकऱ्यांच्या उत्पन्नवाढीसाठी सरकारची योजना

राज्य सरकारच्या पशुसंवर्धन विभागाकडून गाई-म्हशी खरेदीसाठी अनुदान दिले जाते. या योजनेत सामान्य शेतकऱ्याला २ देशी/संकरीत गायी खरेदीसाठी ५० टक्के म्हणजेच ७८ हजार ४२५ रुपये अनुदान आणि २ म्हशींच्या गटासाठी ५० टक्के म्हणजेच ८९ हजार ६२९ रुपये अनुदान मिळते. अनुसूचित जाती-जमातीच्या शेतकऱ्यांना २ गायींसाठी ७५ टक्के म्हणजेच १ लाख १७ हजार ६३८ रुपये आणि २ म्हशींसाठी ७५ टक्के म्हणजेच १ लाख ३४ हजार ४४३ रुपये अनुदान मिळते. योजनेतर्फी उर्वरित रक्कम शेतकऱ्याने स्वतः भरावी लागते. जर शेतकऱ्याला कर्ज घ्यायचे असेल, तर सामान्य शेतकऱ्याने उरलेली पूर्ण ५० टक्के रक्कम स्वतः घ्यायची असते. पण अनुसूचित जाती-जमातीच्या शेतकऱ्यांना उरलेली २५ टक्के रक्कम बँकेकडून कर्जस्वरूपाने मिळते आणि त्यांना प्राधान्य दिले जाते. याशिवाय, शेतकऱ्यांना जनावरांच्या संगोपनाचे प्रशिक्षण, पशुवैद्यकीय सेवा आणि कर्ज मिळवण्यासाठी शासनाची मदत मिळते. त्यामुळे दुधव्यवसाय करू इच्छिणाऱ्या शेतकऱ्यांना आर्थिक आधार मिळून व्यवसाय सुरू करणे सोपे होते.

A photograph showing a group of men in traditional white robes and turbans standing behind a line of oxen. The oxen are harnessed in pairs, facing different directions. The scene appears to be outdoors, possibly at a market or a rural gathering.

आणि बेरोजगार तरुणांना शेतीसोबत दुग्धव्यवसाय सुरू करून स्थिर उत्पन्न मिळवून देणे आणि ग्रामीण अर्थव्यवस्थेला चालना देणे हा आहे.

योजनेच्या अटी : लाभार्थी निवडताना ३० टके महिला आणि ३ टके दिव्यांगांना प्राधान्य दिले जाईल. एका कटंबातील केवळ एकाच

राज्यातील जमीन मोजणीची प्रकरणे आता तातडीने निकाली लागणार

नवीन १२०० रोहर उपलब्ध झाल्याने कामाला येणार गती

पुणे : राज्यातील जमीन मोजणीची प्रकरणे तातडीने निकाली काढप्यासाठी तसेच मोजणी अचूक करण्यासाठी राज्य सरकारने भूमिअभिलेख विभागाला १२०० नवीन रोब्हर मशीन खेरदी करण्यास मान्यता दिली आहे. त्यामुळे रोब्हर मशीनची संख्या एकूण संख्या जवळपास तीन हजारांपर्यंत जागार आहे. सध्या भूमिअभिलेख विभागाकडे राज्यभरात मोजणीदारांची (भूकरमापक) एकूण संख्या जवळपास ४ हजार ६०० इतकी आहे.

भूमिअभिलेख विभागात सध्या १ हजार ७०२ रोब्हर मशीन आहेत, तर कर्मचाऱ्यांच्या संख्येनुसार एकूण चार हजार रोब्हर मशीनची गरज आहे. एक हजार २०० रोब्हर खेरदी करण्यास मान्यता मिळावी, असा प्रस्ताव सरकारकडे सादर केला होता. त्यानंतर उपमुख्यमंत्री अजित पवार व महसूलमंत्री चंद्रशेखर बाबनकळे यांच्यात बैठक झाली. त्यात रोब्हर

विभागाच्या नवीन इमारतीच्या बांधकामांसाठी १ हजार ६०० कोटी रुपयांच्या निधीला मान्यता मिळाली.

त्यानुसार पुढील वर्षी आणखी एक हजार रोब्हर खरेदी करण्याचे नियोजन आहे, असे भूमिअभिलेख विभागाकडून सांगण्यात आले. राज्यात ई-मोजणी २.० प्रणाली लागू केली आहे. त्यामुळे जमीन मोजणी नकाशाची क प्रत डिजिटल स्वरूपात नागरिकांना उपलब्ध करून देण्यात येत आहे. या कामाला गती देण्यासाठी चार हजार रोब्हरची आवश्यकता आहे. मोजणीसाठी जीपीएस रीडिंग घेण्यासाठीचा वेळ कमी करण्यासाठी विभागाने सर्वे ऑफ इंडियाच्या मदतीने राज्यात ७७ ठिकाणी कॉर्स (कंटिन्युस ऑपरेशन रेफरन्स स्टेशन) उभारले आहे. या कॉर्स आधारे जीपीएस रीडिंग केवळ ३० सेकंदांत घेता येते. कॉर्सचे रीडिंग रोब्हर रिसिव्हरमार्फत टॅमध्ये घेता येते. त्यामुळे कमी वेळेत आणि अचक

खरेदीसाठी १३२ कोटी आणि भूमिअभिलेख
व
कागदी लिंबाच्या तीन बहरांपैकी फक्त हस्त
बहरातील फळे उन्हाळ्यात उपलब्ध होऊ शकतात.
त्यामुळे झाडावर हस्त बहर जास्तीत जास्त येण्याची
आवश्यकता असते. हस्त बहरातील १५ टक्के
फुलधारणा सप्टेंबर-ऑक्टोबर महिन्यांत होते. या
बहाराची फळे मार्च ते मे महिन्यात काढणीस येतात.
हस्त बहराच्या फळांना आंबिया बहाराच्या फळांपेक्षा
६ ते ८ पट आणि मृग बहराच्या फळांपेक्षा ३ ते
४ पट भाव मिळतो. म्हणून हस्त बहर घेणे अधिक
फायदेशीर ठरते. मात्र हा बहर सहज घेता येत
नाही. कारण सप्टेंबर-ऑक्टोबर पूर्वी पावसाळा
असल्याने झाडांना अपेक्षित ताण बसत नाही.
म्हणून हस्त बहर घेण्यासाठी शास्त्रीय दृष्टिकोनानुन
फळबागेचे व्यवस्थापन आवश्यक आहे. यात
मशागत, खत- पाणी व्यवस्थापन तसेच
संजीवकांचा योग्य वापर करून हस्त बहराची
हमखास फुलधारण होण्यासाठी आतापासून प्रयत्न
करणे गरजेचे आहे. लिंबवर्गीय फळझाडाना बहर
घेण्याकरिता झाडांची वाढ करणारी अन्नद्रव्ये (कर्ब-
नत्र) वाढीकरिता खर्च न होता, अन्नद्रव्यांचा संचय

होणे जरुरी आहे. अन्वद्यांचा संचय झाडाच्या
फांद्यांमध्ये प्रमाणबद्ध झाल्यानंतर पोषक हवामान
मिळताच, बहराची फुले नवतीसोबत दिसू लागतात.
हस्त बहराचे नियोजन : लिंबू झाडावर मृग
बहराची फळे नसावीत. याकरिता झाडाला मृग
बहर न येण्याची सवय लावणे जरुरी आहे. असे
केल्यामुळे मृग बहराची फलधारणा होणार नाही
किंवा कमी प्रमाणात होऊन नियमित हस्त बहर
येत गडील जिल्हेलिक अँमिड या संगीतकाळ्या

असणे आवश्यक आहे. दुधव्यवसाय व गो/म्हैसपालनाचे प्रशिक्षण घेणे आवश्यक आहे. जनावरांची खेरेदी सरकार मान्यताप्राप्त किंवा पशुसंवर्धन विभागाने अधिकृत केलेल्या केंद्रातूनच करणे गरजेचे आहे.

पात्रता : महाराष्ट्रातील रहिवासी असणे आवश्यक. अनुसूचित जाती, जमाती, महिला, बेरोजगार तरुणाना प्राधान्य. जनावरांसाठी जाग, गोठा, चारा व पाणी उपलब्ध असणे आवश्यक

कागदपत्रे : आधारकार्ड, रहिवासी प्रमाणपत्र, बँक पासबुकची सत्यप्रत, फोटो ओलखपत्राची सत्यप्रत, ७/१२ सातबारा, ८अ उतारा, अपत्यदाखला किंवा स्वयंघोषणा पत्र, रेशनकार्ड किंवा कुटुंब प्रमाणपत्र (एकाच कुटुंबातील एकालाच लाभ), ७/१२ मध्ये नाव नसल्यास कुटुंब संमतीपत्र किंवा भाडेकरार, अनुसूचित जाती/जमातीचा दाखला (असल्यास अनिवार्य), दारिद्र्यरेखालील प्रमाणपत्र, दिव्यांग असल्यास प्रमाणपत्र, बचतगट सदस्य असल्यास प्रमाणपत्र किंवा बँक पासबुकची प्रत, प्रशिक्षण घेतल्यास प्रमाणपत्राची प्रत. अर्जाची तपासणी व निवडीनंतर अनुदान मंजूर केले जाते. यासाठी तालुका पशुसंवर्धन अधिकारी कार्यालय किंवा जिल्हा पशुसंवर्धन उपसंचालक कार्यालय यांच्याशी संपर्क करावा.

जनावरांना चांगला संतुलित आहार

पशुंना मोहरीचे तेल दिल्याने वासरांची तब्बेत देखील मुधारते. थकलेल्या जनावरांना मोहरीचे तेल थोडेसे देणे फायदेशीर ठरते. विशेषत: लांबच्या प्रवासानंतर जनावरे येतात किंवा खरेदी करून आणली जातात. अशा स्थितीत अशक्तपण आणि थकवा आल्याने ताप येण्याची शक्यता असते. अशा वेळी मोहरीचे तेल दिल्यास प्राण्यांमध्ये लगेच ऊर्जा येत. मोहरीचे तेल जनावरांना खूप उपयुक्त असते.

उन्हाळ्यात उष्णतेपासून सुरक्षा : उन्हाळ्यात जनावरांची काळजी घेणे खूप गरजेचे असते. त्यासाठी पशुपालक देखील पशुची मोठ्या प्रमाणात काळजी घेतात. तसंच उन्हाळ्यात जनावरांना मोहरीच्या तेलाचे सेवन दिल्यास जनावरांना उष्णता संबंधित समस्यांपासून संरक्षण मिळते. दुसरीकडे जर आजारांना सामरे जावे लागण्याची

कागदी लिंबू हस्त बहराचे नियोजन

वापरामुळे मृग बहर फुटप्प्यास प्रतिरोध होऊन मग बहरात फुलधारणेहेवजी झाडाची शाखीय वाढ होते. मृग बहराची फुले उशिरा म्हणजे जून-जुलै ऐवजी, आँकटोबर-नोव्हेंबर महिन्यात म्हणजच हस्त बहरात फुटप्प्यास मदत होईल. याकरिता जून महिन्यात जिब्रेलिक असिड (५० पीपीएम) ५ ग्रॅम प्रति १०० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी घ्यायला हवी. १ सप्टेंबर ते १५ आँकटोबर या कालावधीत पाण्याचा ताण द्यावा. ताण कालावधीत पाऊस येत असल्याने अपेक्षित ताण बसत नाही. यासाठी १५ सप्टेंबर दरम्यान क्लोरमेकाट क्लोरोइड १ ग्रॅम प्रति लिटर पाणी यापाणे फूतगणी करावी (अँग्रेस्को शिफारस) आवश्यकतेनुसार पुन्हा १५ दिवसांनी हीच फवारणी करावी.

अन्नद्रव्यांचे व्यवस्थापन : सहा वर्षे व त्यावरील झाडाकरिता शेणखत ४० किलो आणि नव्र ६०० ग्रॅम आणि स्फुरद व पालाश प्रत्येकी ३०० ग्रॅम प्रति झाड प्रमाणे द्यावे. प्रति झाड ४० किलो शेणखत आणि त्याबरोबर ७.५ किलो निंबोळी ढेप द्यावी. पावसामुळे शेणखत जमिनीत चांगले कुजते. त्यामुळे सूक्ष्म अन्नद्रव्ये उपलब्ध होतात. पाण्याचा ताण तोडताना, प्रति झाड ३०० ग्रॅम नव्र, ३०० ग्रॅम स्फुरद आणि ३०० ग्रॅम पालाश द्यावे. उलोली नवाची ३०० ग्रॅम सात्रा फुले

आल्यापासून साधारणपणे एक महिन्याने द्यावी. हक्क काळ फळाच्या वाढीचा असल्यामुळे झाडाची नवाची गरज वाढते. ताण दिल्यानंतर बहु येण्याकरिता व फुलगळ रोखण्याकरिता अन्नद्रव्यांची त्वरित उपलब्धता होणे आवश्यक असते. मातीतून दिलेली अन्नद्रव्ये झाडांना त्वरित उपलब्ध होत नाही. याकरिता आंकटोबर महिन्यात ताण तोडतान १० ग्रॅम पोटेशिअम नायट्रेट (१३:०:४५) प्रति लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी. यामुळे नव व पालाशची आवश्यकता त्वरित पूर्ण करत येते. फुलधारणेच्या काळात झाडाला आवश्यक सूक्ष्म अन्नद्रव्ये मुख्यतः झिंक व बोरॅन यांची उपलब्धता योग्य प्रमाणात असल्यास अपेक्षित परिणाम होतो. फूल गळण्यावर नियंत्रण मिळते याकरिता झिंक पाच ग्रॅम आणि बोरॅन तीन ग्रॅम प्रति लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी. ताण तोडताना माती परीक्षणानुसार चिलेटे दृश्यमान अन्नद्रव्यांची फवारणी करावी. फुलधारणेच्या काळात झाडांस आवश्यक असलेल्या सूक्ष्म अन्नद्रव्यांची मुख्यतः झिंक आणि बोरॅन यांची उपलब्धता योग्य प्रमाणात केल्यास फुलधारण होऊन फुलगळीवर नियंत्रण मिळण्यास मदत होते.

बांगचे व्यवस्थापन : बांगातील ओलावटिकविण्याकरिता ५ सेंमी जाडीचा वाळलेल्या गवताचा थर द्यावा. त्यामुळे जमिनीचे तापमान संतुलित राहून प्रत्येक महिन्याला एका पाण्याच्या पाठीची बचत होते. पावसाळ्यापूर्वी आणि नंतर झाडाच्या बुंध्याला २ ते ३ फुटांपर्यंत बोर्डे पेस्त लावावी

दिन विशेष

महत्वाच्या घटना

- ७९ : ७९६.पुरु : इटलीतील माउंट व्हेसुविह्यस ज्वालामुखीचा उद्रेक. पॉर्म्झेर्ड, हर्क्युलेनियम स्टेबी ही शहरे राखेखाली दडपली जाऊन नष्ट.

१४५६ : जर्मनीतील मेन्झ येथे जोहान्स गुटेनबर्ग यांनी बायबल ग्रंथाच्या छापाई काम पूर्ण केलं.

१६०८ : ब्रिटिश इस्ट इंडिया कंपनीचा पहिला प्रतिनिधी सुरत येथे दाखल झाला.

१६१० : कोलकाता शहराची स्थापना.

१६११ : ईस्ट इंडिया कंपनीने विकत घेतलेल्या कोलकाता शहराला प्रेसिडेंसी शहर म्हणून विकसित करण्यास सुरुवात केली तेव्हा त्यांनी त्या शहराचे नाव बदलून कलकत्ता असे ठेवले.

१८७५ : कॅप्टन मॅथ्यू व्हेब इंग्लिश खाडी पोहणारे पहिला व्यक्ती ठरले.

१८११ : थॉमस अल्वा एडिसनने चलचित्र कॅमेर्याचे पेटेंट घेतले.

१९५० : एंडिथ सॅम्पसन हा संयुक्त राष्ट्रात जाणारा पहिला कृष्णवर्णीय अमेरिकन प्रतिनिधी ठरला.

१९३६ : ऑस्ट्रेलियन अंटार्किटिक प्रदेश तयार करण्यात आला.

१९६६ : रशियन बनावटीचे लूना-११ हे मानवविहित यान चांद्रमोहिमेवर निघाले

१९६९ : भारतीय राजकारणी नेते वी. वी. गिरी यांची भारताच्या राष्ट्रपती पदी निवड करण्यात आली. ते भारताचे चौथे राष्ट्रपती होते.

१९७४ : साली श्रीमती इंदिरा गांधी यांच्या कार्यकाळात कॉंग्रेस नेता फखरुदीन अली अहमद यांची भारताच्या पाचव्या राष्ट्रपती पदी नियुक्ती करण्यात आली.

१९९१ : युक्रेनने स्वतःला (सोविएत युनियनपासुन) स्वतंत्र घोषित केले.

१९९५ : मायक्रोसॉफ्टने विंडोज ९५ ही संगणकप्रणाली प्रकाशित केली.

१९९८ : एन्सायक्लोपीडिया ब्रिटानिका या जगप्रसिद्ध विश्वकोशाच्या आयातीवर भारत सरकारने बंदी घालली.

२००१ : सरोद वादक अमजद अली खान यांना मध्य प्रदेश सरकारचातानसेन पुरस्कार जाहीर.

जन्मदिवस | जयंती | वाढदिवस

१८३३ : गुजराथी लेखक समाजसुधारक नर्मदाशकर दवे ऊर्फ नर्मद यांचा जन्म. (मृत्यू: २६ फेब्रुवारी १८८६)

१८७२ : केसरी वृत्तपत्राचे संपादक तसेच कायदेमंडळाचे सभासद न. चिं. केळकर यांचा जन्म. (मृत्यू: १४ ऑक्टोबर १९४७)

१८८० : निरक्षर पण प्रतिभावान कवियत्री बहिणाबाई चौधरी यांचा जन्म. (मृत्यू: ३ डिसेंबर १९५१)

१८८८ : स्वतंत्र भारतातील मुंबई राज्याचे पहिले मुख्यमंत्री बाळ गंगाधर खेर यांचा जन्म. (मृत्यू: ८ मार्च १९५७)

१८८८ : मार्टिन बेकर एरिक कंपनी चे सहसंस्थापक वेलेटाइन बेकर यांचा जन्म. (मृत्यू: १२ सप्टेंबर १९४२)

१९०८ : क्रांतिकारक शिवराम हरी राजगुरु यांचा जन्म. (मृत्यू: २३ मार्च १९३१)

१९१७ : किराणा घराण्याचे गायक पं. बसवराज राजगुरु यांचा जन्म.

१९१८ : केन्द्रीय पराष्ट्रमंत्री सिंकंदर बऱ्हत यांचा जन्म. (मृत्यू: २३ फेब्रुवारी २००४)

१९२० : पद्यश्री व पद्यभूषण पुस्कार सन्मानित हिंदुस्थानी शास्त्रीय संगीतातील किराणा घराण्याचे प्रसिद्ध शास्त्रीय गायक पं. बसवराज राजगुरु यांचा जन्मदिन.

१९२७ : नोबेल पारितोषिक विजेते अमेरिकन अर्थशास्त्रज्ञ हॅरी मार्कोवित्ज यांचा जन्म.

१९२७ : भारतीय अभिनेत्री आणि निर्मात्या अंजली देवी यांचा जन्म.

१९२९ : यासर अराफत नोबेल पारितोषिक विजेते पॅलेस्टाईनचे नेते (मृत्यू: ११ नोव्हेंबर २००४)

१९३२ : रावसाहब गणपतीराव जाधव मराठीतील व्यासंगी साहित्यसमीक्षक. 'महाराष्ट्र राज्य मराठी विश्वकोश निर्मिती मंडळ'चे तिसरे अध्यक्ष व 'मराठी विश्वकोश'चे प्रमुख संपादक (२००१-२००३).

१९४४ : संयुक्ता पाणिग्रही ओडीसी नर्तिका (मृत्यू: २४ जून १९९७)

१९४५ : डब्ल्यू. डब्ल्यू.ई.चे सहसंस्थापक विन्स मॅकमेहन यांचा जन्म.

१९४७ : पॉले कोहेलो ब्राजिलियन लेखक

मत्य | पण्यतिथी | स्मृतिदिन

- १९२५ : सर रामकृष्ण गोपाळ भांडारकर संस्कृत पण्डित, प्राच्यविद्या संशोधक, भाषाशास्त्रज्ञ, इतिहास संशोधक व समाजसुधारक (जन्म: ६ जुलै १८३७)

१९६७ : कैसर शिप्पार्ड आणि कैसर एल्युमिनियम चे संस्थापक हेत्री जे. कैसर यांचे निधन. (जन्म: ९ मे १८८२)

१९६८ : आधुनिक भारताचे अग्रगण्य विचारवंत आणि सामाजिक वैज्ञानिक, अर्थशास्त्र आणि समाजशास्त्राचे प्राध्यापक तसेच, लखनौ विद्यापीठाचे माझी कुलगुरु राधाकमल मुखर्जी यांचे निधन.

१९९३ : शतायुषी क्रिकेटमहर्षी प्रा. दिनकर बळवंत तथा डि. ब. देवधर प्रथमश्रेणीचे ६२ सामने, १०० डाव, ११ वेळा नाबाद, ९ शतके, ३९५१ एकूण धावा, ४४.३९ सरासरी. भारत सरकारतरफे त्यांना पद्मश्री (१९६५) व पद्मविभूषण (१९९१) या पुरस्कारांनी गौरविण्यात आले होते. (जन्म: १४ जानेवारी १८९२)

२००० : कल्याणजी वीरजी शाह सुमारे तीन दशके रसिकांवर आपल्या सुरावटीची मोहिही घालणार्या 'कल्याणजी-आनंदजी' या संगीतकार द्वितील ज्येष्ठ बंधू (जन्म: ३० जून १९२८)

२००८ : चिनी भाषमधील कवी, लेखक, पत्रकार वै वै यांचे निधन.

२०१८ : जॉन मैककेन, जॉन सिडनी मैककेन तिसरा हा एक अमेरिकन राजकाऱणी व ऑरझोना राज्यातून वरिष्ठ सेनेटर. (जन्मतारीख: २९ ऑगस्ट, १९३६)

२०१९ : भारताचे केंद्रीय अर्थमंत्री आणि भाजपचे ज्येष्ठ नेते अरुण जेटली यांचे निधन. (जन्म: २८ डिसेंबर १९५२)

